

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 Το γιατρικό της αμόλυπτης λογοτεχνίας

Το διάβασμα είναι μια από τις πιο μοναχικές τέχνες. Προσωπικά το θεωρώ μία δημιουργική ενασχόληση. Να μπορείς να συγκεντρώνεσαι πάνω σε ένα κείμενο, να το αφουγκράζεσαι αλλά και να το κάνεις δικό σου. Η προσωπική ανάγνωση απαιτεί συνήθως μια εσωτερική απομόνωση και όχι να σου επιβάλλεται εξωτερικά.

Έφηβος, όταν αρρώσταινα, καθόμουν στο σπίτι και αποτελείωνα ένα ολόκληρο μυθιστόρημα. Μάλιστα μια φορά «ανέβασα πυρετό» παραπάνω, για να τελειώσω το «Ανθρώπινο κτήνος» του Ζολά – το θυμάμαι ακόμη.

Στα κοινωνικά δίκτυα πολλοί αναφέρουν ότι δεν μπορούν να συγκεντρωθούν σε ένα βιβλίο. Για εμένα, που το διάβασμα ήταν μια καθημερινότητα, εξακολουθεί να παραμένει, αλλά οι περιστάσεις το καθιστούν ακόμη πιο αδέσμευτο.

Τώρα, περισσότερο από ποτέ, αναζητώ την ουσία της ανάγνωσης. Αυτή η ουσιαστική ανάγνωση δεν έχει ανάγκη καμιάς επίδειξης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Δεν ασκώ πρωταθλητισμό ανάγνωσης ούτε διεκδικώ τον τίτλο του εκλεκτού αναγνώστη. Επανέρχομαι στην εφηβεία μου, χάνομαι μέσα στο κείμενο και ας είναι ό,τι θέλει.

Κρατώντας το βιβλίο στο χέρι αισθάνομαι μια τρυφερότητα, μια σιγουριά, λες και εγείρονται οι συγγραφείς και συνομιλούν μαζί μου. Δεν βιάζομαι να αποτελειώσω πολλά βιβλία. Οι ώρες του διαβάσματος είναι διάσπαρτες σε όλη τη διάρκεια της μέρας και της νύχτας που τείνουν να ενοποιηθούν σε έναν αλλόκοτο χωροχρόνο.

Αφοσιώνομαι στο κείμενο. Αν στην εφηβεία μου έκλεβα χρόνο για διάβασμα, τώρα –τι ειρωνεία!– ο χρόνος αυτός ξανακερδίζεται.

Και να η θαυματουργή ίαση της λογοτεχνίας. Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρέυουν την ψυχή. Χαμένοι και σωσμένοι χαρακτήρες σε παρασύρουν με τις ιστορίες τους. Γιατί η λογοτεχνία είναι αμόλυπτη, κανένας ιός δεν θα τη μεταλλάξει, θα είναι πάντα εκεί και τα λογοτεχνικά αντισώματα θα μεταμορφώνουν τις ψυχές μας και θα μας σπλίζουν με κουράγιο.

Ο Θεόδωρος Γρηγοριάδης είναι συγγραφέας. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο τύπο (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ 2 Γράφειν

Από τότε που ο καθένας μας εισέρχεται μέσα στη ροή του χρόνου, αρχίζει να γράφει. Γράφει μες στη μνήμη του, γράφει με το χέρι του, γράφει με τα έργα του. Διαισθάνεται πως η γραφή αυτή θα αντισταθεί, αν δεν ακυρώσει, το φευγαλέο της ύπαρξής του μέσα στον κόσμο. Και πως θα «σωσει» από την καταστροφική λήθη και τον ίδιο, και τους άλλους και την Ιστορία.

Πριν ακόμη το παιδί αρχίσει να γράφει, πριν του μάθουν, όσοι γνωρίζουν, να γράφει, έχει κιόλας εγγράψει στην τρυφερή μεμβράνη της μνήμης του τις πρώτες του εντυπώσεις από τη ζωή. Έχει γράψει μέσα στην καρδιά του, με στοργή κι εμπιστοσύνη, τους δικούς του, αρχίζει να γράφει τους οικείους του, τους συγγενείς του, κατόπιν τους φίλους του. Κι όσο προχωρεί μέσα στον χρόνο παλεύει να καταγράψει όλο τον κόσμο που γνωρίζει, τον κόσμο του. Αυτές οι πράξεις της γραφής του προσβάλλονται κάθε τόσο από τη λήθη, οι γραφές κατατρώνονται από τον χρόνο, όπως εκείνες που χάραζαν οι παλιοί άνθρωποι στα μάρμαρα. Και όσο βαραίνει μέσα και πάνω του ο χρόνος, τόσο ο καθένας προσπαθεί να περιφρουρήσει τις γραφές του βίου του, ώστε να αναγιγνώσκονται εύκολα. «Σ' έχω γράψει στην καρδιά μου», «είναι γραμμένο στη μνήμη μου», «απομένει ανεξίτηλο μέσα μου» - εκφράσεις της καθημερινής ζωής- αυτής που φεύγει, αυτής που ανασπά από τον κόσμο τους δικούς μας, τους συγγενείς και φίλους.

Πλάσματα γεννημένα για να γράφουν οι άνθρωποι, όλοι οι άνθρωποι. Κι ανάμεσά τους πολλοί που κατορθώνουν να γράψουν το όνομά τους σε μια οικογένεια, σε μια επιχείρηση, σ' ένα επάγγελμα. Μέσα στην Ιστορία του κόσμου, οι φημισμένοι, οι άξιοι, οι μεγάλοι οι ήρωες. Μέσα στην Ιστορία των Επιστημών, οι σπουδαίοι. Μέσα στην Ιστορία της Εκκλησίας, οι άγιοι. Μέσα στην Ιστορία των Γραμμάτων, οι αυθεντικοί συγγραφείς. Όλοι αυτοί, καθένας με τον τρόπο του, γράφουν.

Από όλους ωστόσο τους ανθρώπους που το θείο ριζικό τους είναι να γράφουν, εκείνοι που γράφουν μ' έναν τρόπο πασιφανή, επίσημο, είναι οι συγγραφείς. Ποιητές, στοχαστές, μυθιστοριογράφοι γράφουν και ξαναγράφουν τον εαυτό τους και τους άλλους, τον κόσμο που βλέπουν κι εκείνον που δεν βλέπουν και που ωστόσο τον θεωρούν εξίσου πραγματικό.

Γιατί όλοι αυτοί, όλοι όσοι γράφουν, επιμένουν να γράφουν, ενώ έχουν βεβαιωθεί πως θα βγουν κάποια στιγμή από τον κόσμο, καθώς κι ο ίδιος ο κόσμος –αφού ό,τι έχει αρχή θα έχει κι ένα

τέλος– θα βγει κάποτε από τον εαυτό του; Ίσως γιατί το γράφειν –συνειδητό ή όχι, εκούσιο ή και ακούσιο, φανερό ή και κρυφό– αποτελεί την έσχατη, ακραία παρηγοριά για τη θνητότητα που τους πολιορκεί και που τελικά τους καταβάλλει. Αυτή τη θνητότητα που φαρμακώνει την ύπαρξη και τη συνείδηση του ανθρώπου με το φαρμάκι της ματαιότητας, πολεμά και εξορκίζει, και αρνείται η πράξη του γράφειν. Ο Κώστας Ε. Τσιρόπουλος (1930-2017) ήταν συγγραφέας, μεταφραστής και εκδότης.

Το κείμενο «Γράφειν» ανήκει στη συλλογή δοκιμίων «Η Μόνωση ως Συνομιλία» (2003).

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

I

Εκεί που αναρρωτιέσαι για πράγματα που πρώτη φορά
αντικρίζεις
για πράγματα χιλιοειπωμένα που έχουνε πια περάσει
για πράγματα που ξαφνιάζουν κι ας γίνονται κάθε μέρα
για πράγματα που έλεγες δεν θα συμβούν ποτέ
και τώρα συμβαίνουν μπρος στα μάτια σου
γι' άλλα που επαναλαμβάνονται μ' ελάχιστες παραλλαγές
για πράγματα που πουλιούνται μόλις πιάσουν
κατάλληλη τιμή
για πράγματα που σάπισαν με το πέρασμα του καιρού
ή που ήσαν σάπια απ' την αρχή και δεν το έβλεπες
εκεί που απορείς για πράγματα που μπόρεσες να κάνεις
για πράγματα σοβαρά ή ανόητα που ρίσκαρες τη ζωή σου
για πράγματα σημαντικά που τα κατάλαβες αργότερα
για πράγματα που τα φοβήθηκες κι απέφυγες
ν' αναλάβεις
για πράγματα που τα προγραμματίσες και δεν σου βγήκαν
γι' άλλα που τα σχεδίασαν άλλοι και βγήκαν διαφορετικά
για πράγματα που σου έτυχαν χωρίς να τα περιμένεις
για πράγματα που μόνο τα ονειρεύτηκες
και κάποτε, μία στις χίλιες, πραγματώθηκαν....

Εκεί απάνω σε βρίσκει η ποίηση.

Τίτος Πατρίκιος, ποίημα από τη συλλογή «Σε βρίσκει η ποίηση» (2012).

Θέμα Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά τους λόγους για τους οποίους η λογοτεχνική ανάγνωση συνιστά λυτρωτική απόλαυση για τον συγγραφέα στο Κείμενο 1 (60-70 λέξεις). Μονάδες 15

Θέμα Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα Κείμενα 1 και 2, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα:

- α. Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 διαβάζει λογοτεχνία κυρίως γιατί αυτή σχετίζεται με τις επαγγελματικές του υποχρεώσεις.
- β. Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 συνήθιζε να διαβάζει προγραμματισμένα.
- γ. Το «γράφειν» στο Κείμενο 2 χρησιμοποιείται κυριολεκτικά σε όλο το κείμενο.
- δ. Το «γράφειν» στο Κείμενο 2 δεν συνδέεται με ιστορικά και επιστημονικά επιτεύγματα.
- ε. Σύμφωνα με τα Κείμενα 1 και 2 τόσο η αναγνωστική όσο και η συγγραφική δραστηριότητα παρηγορούν τον άνθρωπο. Μονάδες 10

B2. α. Ο σκοπός του συγγραφέα του Κειμένου 1 είναι να ευαισθητοποιήσει στο ζήτημα της λογοτεχνικής ανάγνωσης. Πώς το επιτυγχάνει; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αναφέροντας από το κείμενο δύο

(2) σημεία στίξης και δύο (2) σχήματα λόγου. Να προσδιορίσετε για το καθένα τη λειτουργία του (μονάδες 8).

β. Ποια είναι η επικοινωνιακή λειτουργία του ερωτήματος στην 5η παράγραφο του Κειμένου 2 «Γιατί όλοι ... εαυτό του;» (μονάδες 7). Μονάδες 15

Β3. Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο της τρίτης παραγράφου του Κειμένου 2 («Πλάσματα ... γράφουν») να εξηγήσετε πώς ο άνθρωπος κατά τον συγγραφέα κερδίζει τη μάχη με τον χρόνο (60-70 λέξεις). Μονάδες 15

Θέμα Γ

Γ1. Ποιο είναι το θέμα του ποιήματος, κατά τη γνώμη σας; Ποιο ρόλο έχει η Ποίηση στην προσωπική σας ζωή; Να απαντήσετε αξιοποιώντας τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες (150-200 λέξεις). Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1. Ποια είναι η σχέση σας με την ανάγνωση βιβλίων και ποιος ο ρόλος της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού σας χρόνου; Με αφόρμηση τα Κείμενα 1 και 2 αποφασίζετε να καταθέσετε την προσωπική σας εμπειρία στο ιστολόγιο του σχολείου σας. Να δικαιολογήσετε την όποια επιλογή σας. (300-350 λέξεις).

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Θέμα Α

Α1. Να αποδώσετε συνοπτικά τους λόγους για τους οποίους η λογοτεχνική ανάγνωση συνιστά λυτρωτική απόλαυση για τον συγγραφέα στο Κείμενο 1 (60-70 λέξεις).

Η ανάγνωση λυτρώνει γιατί είναι δημιουργική δραστηριότητα, ελεύθερη εσωτερική επιλογή απαλλαγμένη από καταναγκασμούς. Επιτρέπει στον αναγνώστη να αφοσιωθεί, να «χαθεί», μέσα στον κειμενικό κόσμο, να μεταφερθεί σε άλλο «χώρο» και «χρόνο»· στην ουσία να μνηθεί σε ποικίλες βιοτικές και κοινωνικές περιστάσεις, να απολαύσει την «επικοινωνία» με το λογοτεχνικό σύμπαν και καθώς ο λογοτεχνικός κόσμος είναι αναλλοίωτος και σταθερός συνεισφέρει στην ψυχική ανάταση και αντοχή.

Θέμα Β

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα Κείμενα 1 και 2, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα:

α. Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 διαβάζει λογοτεχνία κυρίως γιατί αυτή σχετίζεται με τις επαγγελματικές του υποχρεώσεις.

β. Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 συνήθιζε να διαβάζει προγραμματισμένα.

γ. Το «γράφειν» στο Κείμενο 2 χρησιμοποιείται κυριολεκτικά σε όλο το κείμενο.

δ. Το «γράφειν» στο Κείμενο 2 δεν συνδέεται με ιστορικά και επιστημονικά επιτεύγματα.

ε. Σύμφωνα με τα Κείμενα 1 και 2 τόσο η αναγνωστική όσο και η συγγραφική δραστηριότητα παρηγορούν τον άνθρωπο. Μονάδες 10

α: ΛΑΘΟΣ: διότι διαβάζει προσωπικά, όχι γιατί του επιβάλλεται εξωτερικά 1^η παρ., διότι διάβαζε από «έφηβος» (2^η παρ.) και τώρα «επανερχεται στην εφηβεία του, χάνεται μέσα στο κείμενο...» 4^η παρ.

β: ΛΑΘΟΣ: στην 5^η παρ. δηλώνει ότι «οι ώρες του διαβάσματος είναι διάσπαρτες»

γ: ΛΑΘΟΣ: το γράφειν χρησιμοποιείται μεταφορικά 2^η παρ.: «έχει γράψει μέσα στην καρδιά του...είναι γραμμένο στη μνήμη του»

δ: ΛΑΘΟΣ: μεταφορικά το γράφειν, η δημιουργία σχετίζεται με την ιστορική και επιστημονική εξέλιξη «Μέσα στην Ιστορία του κόσμου, οι φημισμένοι, οι άξιοι, οι μεγάλοι οι ήρωες. Μέσα στην Ιστορία των Επιστημών, οι σπουδαίοι.» 3^η παρ.

ε: ΣΩΣΤΟ: Στο 1^ο κείμενο γίνεται ρητή αναφορά στην «ιαματική» επίδραση της λογοτεχνίας «Και να η θαυματουργή ίαση της λογοτεχνίας..... και θα μας σπλίζουν με κουράγιο» 7^η παρ.. Στο 2^ο κείμενο στην 5^η παρ. «Ισως γιατί το γράφειν –συνειδητό ή όχι, εκούσιο ή και ακούσιο, φανερό ή και κρυφό– αποτελεί την έσχατη, ακραία παρηγοριά για τη θνητότητα που τους πολιορκεί και που τελικά τους καταβάλλει»

B2. α. Ο σκοπός του συγγραφέα του Κειμένου 1 είναι να ευαισθητοποιήσει στο ζήτημα της λογοτεχνικής ανάγνωσης. Πώς το επιτυγχάνει; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αναφέροντας από το κείμενο δύο (2) σημεία στίξης και δύο (2) σχήματα λόγου. Να προσδιορίσετε για το καθένα τη λειτουργία του (μονάδες 8).

Προκειμένου ο Γρηγοριάδης να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες –δηλαδή να συγκινήσει, να έλξει, να ερεθίσει την περιέργεια και τον θαυμασμό- για την ουσία και την αξία της ανάγνωσης αξιοποιεί την ποιητική λειτουργία του λόγου, αλλά και τη στίξη.

Χαρακτηριστικά στη στίξη:

«ανέβασα πυρετό»: με τα εισαγωγικά δηλώνει το ότι προφασίζεται, καταφεύγει σε τέχνασμα, προκειμένου να εξασφαλίσει και άλλο χρόνο για να μείνει σπίτι και να απολαύσει το διάβασμα –τι ειρωνεία!– οι παύλες σε συνδυασμό με το θαυμαστικό υπογραμμίζουν το πόσο πολύτιμος είναι ο χρόνος για την ανάγνωση, ακόμη και αν αυτός προσφέρεται και δεν είναι απαραίτητο να εξασφαλίζεται με τεχνάσματα

ή

– το θυμάμαι ακόμη: η παύλα εισάγει πληροφορία, σχόλιο που αποδεικνύει την αγάπη για την ανάγνωση

Χρησιμοποιεί επίσης πλήθος μεταφορών αλλά και προσωποποιήσεις.

μεταφορές

«χάνομαι μέσα στο κείμενο»: με τη μεταφορά δείχνει τη μαγική επίδραση που έχει η λογοτεχνία στον νοητικό και στην ψυχή του αναγνώστη

η λογοτεχνία είναι αμόλυνη, κανένας ιός δεν θα τη μεταλλάξει: με αυτές τις μεταφορές ενισχύει την αυτοτελή και ουσιαστική αξία της λογοτεχνίας

(άλλες μεταφορές: : το γιατρικό (του τίτλου) η αμόλυνη λογοτεχνία, αφουγκράζεσαι το κείμενο, αδέσμευτο διάβασμα, πρωταθλητισμός ανάγνωσης, έκλεβα χρόνο, λογοτεχνικά αντισώματα, κ.ά)

Στην πρόθεση της ευαισθητοποίησης επιλέγονται και προσωποποιήσεις, τα κείμενα ζωντανεύουν αποκτούν έμφυτες ιδιότητες: «τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρέυουν την ψυχή»

β. Ποια είναι η επικοινωνιακή λειτουργία του ερωτήματος στην 5η παράγραφο του Κειμένου 2 «Γιατί όλοι ... εαυτό του;» (μονάδες 7). Μονάδες 15

Με το ρητορικό ερώτημα στην 5^η παρ. ο συγγραφέας θέτει το θεμελιώδες ερώτημα για την πηγή της ανθρώπινης δημιουργικότητας, το οποίο και απαντά στη συνέχεια. Με αυτό επιδιώκει να παρασύρει τον αναγνώστη σε έναν νοερό διάλογο, να τον προβληματίσει, να τον κάνει να στοχαστεί

B3. Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο της τρίτης παραγράφου του Κειμένου 2 («Πλάσματα ... γράφουν») να εξηγήσετε πώς ο άνθρωπος κατά τον συγγραφέα κερδίζει τη μάχη με τον χρόνο (60-70 λέξεις). Μονάδες 15

Ο Κ. Τσιρόπουλος θεωρεί τη «γραφή» ως μία διάσταση της ανθρώπινης δημιουργικότητας που εκφράζεται με ποικίλους τρόπους και αποτυπώνεται σε κάθε ανθρώπινο έργο. Είναι στην ανθρώπινη φύση η έννοια της δημιουργίας (κατά τον Μισέλ Τουρνιέ εάν ο Θεός μας έπλασε κατ' εικόνα και ομοίωσή του όντας Δημιουργός, είμαστε και εμείς δημιουργοί). Έτσι κάθε ανθρώπινο έργο –μικρό ή μεγάλο- μένει και διασώζει κάτι από τον δημιουργό του: είναι η δημιουργία μια «εγγραφή αθανασίας», το ανθρώπινο αποτύπωμα μέσα στον χρόνο, η νίκη πάνω στη βιολογική φθορά. Και βέβαια, νικούν τον χρόνο οι αγωνιστές που ρυθμίζουν το ιστορικό γίνεσθαι, οι επιστήμονες, οι πνευματικοί ηγέτες.

Θέμα Γ

Γ1. Ποιο είναι το θέμα του ποιήματος, κατά τη γνώμη σας; Ποιο ρόλο έχει η Ποίηση στην προσωπική σας ζωή; Να απαντήσετε αξιοποιώντας τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες (150-200 λέξεις). Μονάδες 15

Το θέμα του ποιήματος αφορά την ποιητική δημιουργία. Ο Πατρίκιος προσπαθεί να απαντήσει ποιητικά στο ερώτημα για την πηγή της ποιητικής έμπνευσης. Και καθώς πρόκειται για ποίημα ποιητικής δεσπόζει το β' ενικό πρόσωπο, ο ποιητής που απευθύνεται στον εαυτό του και αναστοχάζεται. Φαίνεται, λοιπόν, πως κάθε τι μπορεί να είναι αφετηρία της ποιητικής δημιουργίας. Από τα πιο απλά και καθημερινά πράγματα «χιλιοειπωμένα που έχουνε πια περάσει» και τα αντίθετά τους «πράγματα που πρώτη φορά αντικρίζεις». Και η σειρά – «κατάλογος» των αντιθέσεων συνεχίζεται: «πράγματα σοβαρά

ή ανότητα», «πράγματα που ονειρεύτηκες και κάποτε, μια στις χίλιες, πραγματώθηκαν». Με αυτόν επιδιώκει να δείξει πως τίποτε από όσα συμβαίνουν στη ζωή δεν αφήνει αδιάφορο τον ποιητή. Σημαντικό ρόλο παίζει η εναλλαγή των χρόνων αφού στην ποιητική δημιουργία το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον συνυφαίνονται και καμία χρονική βαθμίδα δεν αποκλείει την άλλη, καθώς «η ποίηση σε βρίσκει» μέσα στην αδιάσπαστη χρονική ενότητα.

Αν, λοιπόν, κάθε ανθρώπινη κατάσταση οδηγεί τον ποιητή στην ποιητική δημιουργία το επόμενο ερώτημα είναι τι σημαίνουν για τον αναγνώστη τα ποιήματα. Φαίνεται ότι ο αναγνώστης, μέσα από μια ανάλογη διαδρομή, βρίσκει στην ποίηση την πραγματικότητα της ζωής φωτισμένη από την ποιητική ευαισθησία, από την ποιητική ματιά. Ο ποιητής γίνεται ο «οδηγός» που τον παίρνει από το χέρι για να του δείξει με έναν άλλο τρόπο τα μικρά και τα μεγάλα της ζωής, να τον κάνει να καταλάβει την ποικιλία και την πολυχρωμία της ανθρώπινης περιπέτειας. (232)

Θέμα Δ

Δ1. Ποια είναι η σχέση σας με την ανάγνωση βιβλίων και ποιος ο ρόλος της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού σας χρόνου; Με αφόρμηση τα Κείμενα 1 και 2 αποφασίζετε να καταθέσετε την προσωπική σας εμπειρία στο ιστολόγιο του σχολείου σας. Να δικαιολογήσετε την όποια επιλογή σας. (300-350 λέξεις). Μονάδες 30

(Πριν από οποιαδήποτε απόπειρα απάντησης αισθανόμαστε υποχρεωμένοι/ες να σχολιάσουμε την εκφώνηση. Συνοπτικά:

Σύμφωνα με τη νομοθεσία: «Το **τέταρτο θέμα** σχετίζεται με τα μη λογοτεχνικά κείμενα και αφορά στη γραπτή παραγωγή κριτικού λόγου, 300 έως 400 λέξεις (ανάλογα με τη βαρύτητα του θέματος), το οποίο ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο (σκοπό, πομπό, αποδέκτες, κειμενικό είδος) και ζητεί από τους μαθητές/τριες την ανάπτυξη τεκμηριωμένης προσωπικής γνώμης, τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους με προβλήματα, θέσεις, στάσεις, στερεότυπα, προκαταλήψεις κ.ά. που θέτει το κείμενο/θέτουν τα κείμενα αναφοράς»

1. Στη συγκεκριμένη εκφώνηση δεν τηρείται ακριβώς το πλαίσιο «συμφωνίας – διαφωνίας». Ωστόσο, το νομικό πλαίσιο δεν μπορεί να αγνοηθεί. Θυμίζουμε ότι αφορά απολύτως επίσημη εγκύκλιο.
2. Το 2^ο κείμενο ελάχιστο συνεισφέρει ως αφόρμηση σε σχέση με τη συγκεκριμένη εκφώνηση. Γενικότερα, το 2^ο κείμενο έχει ΑΛΛΟ θέμα από το 1^ο.
3. Η εκφώνηση με τον σύνδεσμο «και» φαίνεται να εισάγει «δύο ερωτήματα»: α) η σχέση σας με την ανάγνωση και β) ο ρόλος της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού σας χρόνου
4. Το β είναι οριακά ακατανόητο. Και γίνεται ακόμη χειρότερο ανάλογα με τη θέση που θα πάρει ο μαθητής στο α.
5. Μπορεί ο/η μαθητής/τρια στο 1^ο ερώτημα να απαντήσει τεκμηριωμένα ότι «δεν έχει σχέση με την ανάγνωση πέρα από την υποχρεωτική, των σχολικών εγχειριδίων». Σύμφωνα με τον νόμο μπορεί. Και τότε τι θα απαντήσει στο β;
6. Τα πράγματα γίνονται ακόμη χειρότερα από τις ενδεικτικές απαντήσεις της ΚΕΕ στις οποίες προτείνεται μια εξαιρετικά τυπική απάντηση για την αξία της ανάγνωσης.)

Τύπος κειμένου: άρθρο στο διαδίκτυο

Πομπός: μαθητής

Αποδέκτες: οι συμμαθητές, η σχολική κοινότητα, ενδεχόμενοι άλλοι αναγνώστες.

Σκοπός: ο/η μαθητής/τρια μπορεί:

α) να διαβάσει οπότε σκοπός είναι να αναδείξει την αξία της ανάγνωσης, την ποικιλία, την προσφορά της στο χρόνο και στη ζωή τους (με τις επιφυλάξεις για τις ατέλειες της εκφώνησης)

β) να δηλώσει την απόσταση τη δική του και της γενιάς του από την ανάγνωση, να την ερμηνεύσει και
i) να την υπερασπιστεί ως επιλογή, εναρμονίζοντας με τις (σημερινές) επιλογές και πρότυπα: μουσική, διαδίκτυο, ταινίες κ.λπ. Σε αυτήν την περίπτωση στο β' σκέλος οφείλει να αποδείξει ότι δεν διαδραματίζει ορισμένο ρόλο στη «διαχείριση του προσωπικού του χρόνου» η οποία ρυθμίζεται από άλλες δραστηριότητες.

ii) να μεμφθεί την κατάσταση που επικρατεί, να υπερασπιστεί την αξία της ανάγνωσης

1. Τα μη λογοτεχνικά κείμενα δεν «συνομιλούν». Στην πραγματικότητα δεν ανήκουν και σε διαφορετικό κειμενικό τύπο. Παραβιάζονται έτσι οι «οδηγίες- εγκύκλιοι»: I. Δίνονται στις μαθήτριες και τους μαθητές δύο ή τρία μη διδαγμένα κείμενα, συνολικής έκτασης έως τρεις σελίδες, ένα εκ των οποίων είναι λογοτεχνικό, σε ολοκληρωμένη ή αποσπασματική μορφή, (ποίημα, διήγημα, μυθιστόρημα ή θεατρικό έργο). τα υπόλοιπα κείμενα μπορεί να είναι σε ολοκληρωμένη, ελαφρώς διασκευασμένη ή αποσπασματική μορφή: δημοσιογραφικά άρθρα, συνεντεύξεις, κριτικές, δοκίμια, επιστημονικά κείμενα, αφίσες με λεζάντα, πληροφοριακά κείμενα με εικόνες, σκίτσα, πίνακες ή διαγράμματα κ.ά.), διαφορετικά μεταξύ τους ως προς το κειμενικό είδος, ώστε να αποτιμάται η αναγνωστική ικανότητα των μαθητών και μαθητριών σε ποικιλία κειμενικών ειδών.»
2. Το 1ο κείμενο έχει άστοχα συντομευθεί, με αποτέλεσμα κάποιες αναφορές να είναι αδιαφανείς. Καθώς πρόκειται για κείμενο που έχει στενή σχέση με την επικαιρότητα (<https://www.kathimerini.gr/1072228/article/politismos/vivlio/to-giatriko-ths-amolynths-logotexnias>) με τη συντόμευση η λέξη «ιός», για παράδειγμα, όπως και διάφορα «λογοπαίγνια» ή υπαινιγμοί του συγγραφέα είναι μετέωροι.
3. Το 2^ο κείμενο έχει πολύ διαφορετικό θέμα από το 1^ο
4. Οι ερωτήσεις προσπαθούν να ακολουθήσουν το ΠΣ
5. Οι ενδεικτικές απαντήσεις από την ΚΕΕ υπονομεύουν το πνεύμα των ερωτήσεων αλλά και του ΠΣ.

Γενικώς, πρόκειται για απαιτητικά θέματα (ακόμη και το Α είναι απαιτητικό, όπως και το Β3), ενώ επιχειρείται η «εξομάλυνσή» τους μέσα από τις ενδεικτικές απαντήσεις. Μια τέτοια «πολιτική» όμως:

α) θα προκαλέσει αποκλίσεις στη βαθμολόγηση

β) θα παγιδεύσει καλούς μαθητές που θα προσπαθήσουν να ανταποκριθούν σκεπτόμενοι.